

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 076 Підприємництво та торгівля
освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність

Силабус освітнього компонента ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА підготовки бакалавра у галузі знань 07 Управління та адміністрування, 076 Підприємництво і торгівля за освітньо-професійною програмою Підприємництво, торгівля і біржова діяльність.

Розробник: Павлов К.В., професор кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, доктор економічних наук, професор

Погоджено:

Гарант ОПП
Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність

Світлана БОРТНІК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

протокол № 1 від 29 серпня 2023 р

Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та маркетингу

Олена ПАВЛОВА

Павлов К.В., 2023 р.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування 076 Підприємництво та торгівля Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Перший (Бакалаврський)	Нормативний
Кількість годин / кредитів 180 /6		Рік навчання 2-ий
		Семестр 3-ий
ІНДЗ: немає		Лекції 44
		Практичні (семінарські) 64 Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год. Консультації 12
		Самостійна робота 60
Мова навчання	українська	

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ПІБ – Павлов Костянтин Володимирович
 Науковий ступінь – доктор економічних наук
 Вчене звання – професор
 Посада – професор кафедри економіки і торгівлі
 Контактна інформація викладача:
 Телефон 097-283-08-08
 Електронна пошта: pavlov.kostiantyn@vnu.edu.ua
 Адреса викладання курсу: вул. Винниченка, 28, корпус G ВНУ імені Лесі Українки
 Дні занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу. Освітній компонент «Економіка підприємства» належить до переліку нормативних освітніх компонентів циклу професійної підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та спрямована на формування у здобувачів системи глибоких обґрунтованих знань з основ економіки підприємства.

2. Мета і завдання освітнього компонента. Мета освітнього компонента – формування у здобувачів вищої освіти знань про закономірності змін економічних параметрів діяльності підприємства, умінь і навичок застосування методів для обґрунтування економічно ефективних управлінських рішень.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Економіка підприємства» є: вивчення системних характеристик економіки на підприємстві; оволодіння інструментарієм визначення ефективності діяльності підприємства як однією з найпоширеніших технологій економічного управління підприємством; набуття вмінь використовувати методи та інструменти економіки підприємства для прийняття управлінських рішень.

Після завершення вивчення освітнього компонента студенти зможуть:

- виконувати розрахунки ключових параметрів діяльності підприємства і виявляти закономірності його розвитку;
- економічно обґрунтовувати доцільність управлінських рішень стратегічного й оперативного характеру;
- визначати ефективність формування і розвитку персоналу підприємства;

- аналізувати фінансовий стан підприємства, розробляти рішення щодо управління прибутком і грошовими потоками,
- формувати структуру капіталу; розробляти й удосконалювати методичний інструментарій фінансової діагностики;
- розробляти систему інвестування на підприємстві;
- формувати організаційний механізм економічного управління підприємством.

Результати навчання (компетентності).

Компетентності, яких здобувач набуде в результаті вивчення освітнього компонента:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК-10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

Спеціальні компетентності (СК)

СК-1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК-2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК-9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Програмні результати

ПРН-2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН-11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					*Форма контролю / Бали**
	Усього	у тому числі				
		лекції	практ.	сам. робота	консультації	
Змістовий модуль 1. Економічні засади функціонування підприємства в системі ринкових відносин						
Тема 1. Підприємство в сучасній економічній системі	16	5	5	5	1	ДС,Т,РЗ /4
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	21	5	10	5	1	ДС,Т,РЗ /4
Тема 3. Зовнішнє середовище функціонування суб'єкта господарської діяльності	21	5	10	5	1	ДС,Т,РЗ /4
Тема 4. Управління підприємством	16	5	5	5	1	ДС,Т,РЗ /4

Тема 5. Планування діяльності підприємства	12	2	4	5	1	ДС,Т,РЗ /4
Тема 6. Необоротні активи підприємства	14	4	4	5	1	ДС,Т, РМГ /4
Разом за модулем 1	100	26	38	30	6	24
Змістовий модуль 2. Економічні основи виробничої діяльності підприємства						
Тема 7. Оборотні активи підприємства	24	5	10	8	1	ДС,Т,РЗ /4
Тема 8. Персонал підприємства, його продуктивність	24	5	10	8	1	Т, П, РЗ /4
Тема 9. Оплата праці на підприємстві	22	5	9	6	2	ДС,Т, РМГ/ 4
Тема 10. Виробнича програма і збутпродукції	20	3	7	8	2	ДС,Т, РМГ /4
Разом за модулем 2	90	18	36	30	6	16
Види підсумкових робіт						60
Модульна контрольна робота 1						МКР / 30 балів
Модульна контрольна робота 2						МКР / 30 балів
Всього годин / Балів	180	44	64	60	12	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ – розв’язування задач, РМГ – робота в малих групах, МКР – модульна контрольна робота, П – презентація роботи; Р – реферат.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувача освіти (СРЗО) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем освіти самостійно під методичним керівництвом викладача.

До завдань самостійної роботи, які запропоновані здобувачам освіти, віднесено вивчення лекційного матеріалу, робота з вивчення рекомендованої літератури, вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни, підготовка до практичних занять, тестування, контрольна перевірка кожним здобувачем освіти особистих знань за питаннями для самоконтролю.

Завдання самостійної роботи здобувачів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані; не мають логічних і розрахункових помилок. Прийом і консультування щодо виконання завдань самостійної роботи здобувачів проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять є обов’язковим компонентом вивчення навчальної дисципліни. Про відсутність з поважних здобувачі освіти зобов’язані доводити до відома викладача заздалегідь. За об’єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом та викладачем.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (<http://bit.ly/3H3YMOС>).

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому

компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни:

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика щодо академічної доброчесності. Процес вивчення освітнього компонента здійснюється за умов дотримання здобувачами освіти та викладачем Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки від 30.10.2020 р. <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо дедлайнів та перекладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 1 бал). Обов'язковою є присутність здобувача на модульному та підсумковому контролях. Перекладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Здобувача повинен системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика щодо додаткових (бонусних) балів. За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, спортивних змаганнях, мистецьких конкурсах тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2023-09/2023_Polozh_pro_otzin.pdf).

Додаткові (бонусні) бали, які за тематикою відповідають освітньому компоненту, зараховуються за такі види робіт: опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів; публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали; - підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 7 балів; – перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, вс еукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 15 балів; – подача проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

На іспит виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач. Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компонента (за 100-бальною шкалою) визначається двома способами як сума трьох складових: 40 балів за поточне оцінювання і 60 балів за модульні контрольні роботи або 40 балів за поточне оцінювання та 60 балів за іспит. Підсумкова семестрова оцінка виставляється без складання іспиту, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом освітнього компонента, і набрав при цьому 75 балів і більше. Така оцінка виставляється у день проведення екзамену за умови обов'язкової присутності здобувача освіти. У разі незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти складає

екзамен (60 балів), а його результат за модульні контрольні роботи анулюється. Екзамен складається згідно затвердженого розкладу. Екзаменаційний білет включає два теоретичних запитань (40 балів) та 10 тестових завдань (20 балів). Максимальна оцінка 60 балів. Тестові завдання складено відповідно до силабусу освітнього компонента.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком освітнього процесу. Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/kvyni>).

Перелік питань на екзамен

1. Амортизація основних фондів, норми та методи амортизації.
2. Безтарифні системи оплати праці.
3. Види промислових підприємств, їх класифікація. Види об'єднань підприємств.
4. Економічний зміст, функції і види цін.
5. Загальна характеристика потокового виробництва.
6. Заходи покращення ефективності використання оборотних коштів.
7. Зміст, види та показники зношування основних фондів.
8. Зовнішнє макросередовище господарювання підприємства, його чинники середовище функціонування підприємства.
9. Зовнішнє мікросередовище господарювання підприємства, його елементи.
10. Класифікація витрат і структура собівартості.
11. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва.
12. Методи визначення виробничої потужності і фактори, що на неї впливають.
13. Методи встановлення цін. Шляхи вдосконалення ціноутворення в Україні.
14. Методика розрахунку показників ефективності використання оборотних коштів.
15. Методики розрахунку чисельності працівників.
16. Механізм і функції управління підприємством.
17. Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної діяльності. Методи мотивації праці на підприємстві.
18. Науково-технічний прогрес, його форми і напрями.
19. Нематеріальні активи підприємства.
20. Облік і оцінка основних фондів.
21. Організаційні структури управління підприємством.
22. Організаційні типи виробництва, їх техніко-економічна характеристика.
23. Основні теорії (концепції) підприємства.
24. Особливості поведінки підприємства на ринках досконалої і монополістичної конкуренції, олігополії та монополії.
25. Особливості складання калькуляції та кошторису витрат.
26. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства.
27. Підприємницькі договори (контракти, угоди): структура і порядок укладання. Партнерські зв'язки та угоди.
28. Підприємство (фірма) як суб'єкт ринкової економіки, його основні риси. Теорія фірми Р. Коуза
29. Планування обсягу випуску продукції (виробнича програма) підприємства. Показники виробничої програми.
30. Показники ефективності використання виробничої потужності та основні шляхи поліпшення її використання.
31. Показники руху кадрів на підприємстві.
32. Поняття і види нематеріальних ресурсів підприємства.
33. Поняття і класифікація методів організації виробничого процесу.
34. Поняття і принципи організації виробничого процесу. Класифікація виробничих процесів.
35. Поняття і принципи організації виробничого процесу. Класифікація виробничих

процесів.

36. Поняття інвестиції, її види та характеристика.
37. Поняття та елементний склад виробничої структури підприємства. Види виробничих структур підприємства.
38. Поняття, види і шляхи росту заробітної плати. Функції оплати праці та їх реалізація.
39. Поняття, класифікація, структура основних фондів і їх розширене відтворення.
40. Поняття, матеріальний склад і структура оборотних фондів підприємства.
41. Поняття, характеристика й види інноваційних процесів та їх реалізація на підприємстві.
42. Почасова форма оплати праці та її системи.
43. Правові основи функціонування підприємств в Україні.
44. Прибуток підприємства та його види.
45. Продуктивність праці та її вимірювачі.
46. Ремонт основних фондів, види ремонтів. Резерви підвищення фондівіддачі.
47. Рентабельність, її види та способи розрахунку.
48. Розрахунок нормативів оборотних засобів.
49. Структурна характеристика та форми розвитку техніко-технологічної бази підприємства.
50. Сутність, мета та функціональні цілі економічної безпеки підприємства.
51. Сутність, основні принципи та методи планування. Система планів виробничої діяльності.
52. Сутність, принципи, форми і типи підприємницької діяльності.
53. Сутність, характеристика реструктуризації підприємства. Види та форми реструктуризації.
54. Суть і мета санації підприємств (організації).
55. Суть та процедура банкрутства, запобігання банкрутству.
56. Тарифна система оплати праці, її елементи.
57. Форми і системи оплати праці на підприємстві.
58. Формування та використання виробничої потужності підприємства.
59. Формування фонду оплати праці на підприємстві.
60. Характеристика бізнес-планування: суть і призначення. Структура бізнес-плану.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна

1. Бандурка О. М., Ковальов Є. В., Садиков М. А., Маковоз О. С. Економіка підприємства: навч. посіб./ за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків: ХНУВС, 2017. 192 с
2. Бойчик І. М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Кондор, 2016. 378 с.
3. Бурик А. М. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2018. 260 с.
4. Господарський Кодекс України № 436-IV від 16 січня 2003 року. URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

5. Економіка підприємства: підручник/за заг. ред. С. Ф. Покропівного. 3-тє вид., переробл. та доповн. Київ: КНЕУ, 2016. 528 с.

6. Козик В. В., Ємельянов О. Ю., Загорецька О. Я., Мельник В. М., Гудзь О. І. Економіка підприємства: навч. посіб. Львів: Вид-во «Простір-М», 2017. 406 с.

7. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник/за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. І. М. Сотник, д-ра екон. наук, проф. Л. М. Таранюка. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.

8. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

9. Потенціал і розвиток бізнесу: навч. посіб./Полінкевич О. М., Шостак Л. В., Белінська Л. В. та ін./ за ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк: ВежаДрук, 2019. 571 с.

10. Шваб Л. І. Економіка підприємства: підручник. Київ: Каравела, 2015. 416 с.

11. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге переробл. і доповн. Київ: Вид-во Ліра-К, 2017. 600 с.

Додаткова

1. Галушак М. П., Машлій Г. Б., Гевко О. Б. Організація виробництва: навч. посіб. для виконання практ. завдань та самостійного вивчення дисципліни. Тернопіль: ТНТУ, 2017. 139 с.

2. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

3. Захарчин Г. М., Любомудрова Н. П., Винничук Р. О. Мотивування й розвиток персоналу: культурологічний аспект: монографія. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 284 с.

4. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

5. Кодекс України з процедур банкрутства: Кодекс України №2597-VIII від 18.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#n1753>

6. Полінкевич О. М., Волинець І. Г. Управління стратегічними змінами та інноваціями на підприємстві: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 352 с.

7. Приб К. А., Патица Н. І. Діагностика в системі управління: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2016. 432 с.

8. Прохорова В. В., Давидова О. Ю. Організація виробництва: навч. посіб. Харків: Вид-во Іванченка І. С., 2018. 275 с.

Інтернет-ресурси

1. Законодавство України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

2. Закон України Про авторське право і суміжні права від 23.12.1993 № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

3. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP). URL: <https://saiup.org.ua/>.

4. Інформаційні ресурси у цифровому репозитарії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>

5. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.